

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁR

A kiadványban évről-évre:
Egy évre ..... 10 k.
Negyedévre 4
Holnap hűvös kezdés:
Egy évre ..... 20 kor.
Negyedévre 5
Világos postán szállítva:
Egy évre ..... 24 kor.
Negyedévre 6
Egyes szám ára 6 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
ünnepek usul napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vétel-
adására vagy megörzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXI. évfolyam 265. szám, Nagyvárad, Szombat 1915 november 20.

Csapataink Szandsákban

A montenegróiak veresége Pribojnál.

Budapest, november 19. (Hivatalos.)

Délkeleti hadszíntér.

A montenegróiakat Pribojnál újra megvertük. Csapatunk török lakosság örömrivalgása közepette vonultak be a Szandsákba.

Nyugat-Szerbiában küzdő csapataink elővédei Nova város előtt és Sienicában állanak. Egy hadoszlopunk áthaladt az 1931 méter magas Jakw Kemenen.

Kövess tábornok német hadosztályai elérték Raska vidékét. Tőlük délkeletre a Koponic Planina lábánál osztrák-magyar csapatok harcolnak. Német és bolgár hadosztályoknak a Pristina körüli völgyek felé irányuló előnyomulása előre halad.

Az olaszok ismét bombázták Görzöt. Támadásaikat mindenütt visszavertük.

Budapest, nov. 19. (Hivatalos.)

Olasz hadszíntér.

Az Isonzó harcvezetési vonalon az olaszok újra támadnak. Támadásaik ez-uttal is, mint a legutóbbi nagy harcok idején, főképen a görzi szakasz ellen irányulnak. A hídfő szakadatlanul nehéz tüzérségi tűz alatt áll. Oslovaija ellen megbiusult támadásokat és egy a Podgora magaslat ellen irányított erős előretörést visszavertünk. Görz városnak tervszerű bombázása délelőtt négy, délután több mint két órán át tartott. Az olaszok e romboló munkájukra 3000 különféle méretű lövedéket fordítottak, nagy tüzvészeket okoztak. A katonai kár csekély, ellenben a lakosságot emberéletben és javakban súlyos veszteségek érték.

Az ellenség újra heves támadást indított a doberdói fensík északi szakasza ellen, a Monte San Michele északi lejtőjén ismételten behatolt hadállásunkba, de az elkeseredett közelharcok eredménye az volt, hogy csapataink eredeti harcvezetési vonalukat teljesen megtartották.

A San Martino szakasz ellen irányított összes előretörések az olaszok legsúlyosabb vesetéseivel biusultak meg. Hasonlóképp megbiusult a görzi hídfőtől északra levő harcvezetési vonalon az ellenségnek Zagorónál végrehajtott két erős támadása is. Ugyanez volt a sorsa Vrsic szakaszon és a Flitschnél több gyengébb előretörésének. Egyik repülőnk bombákat dobott a Schioi posztgyárra. Höfer.

A törökök harcai.

Konstantinápoly, nov. 19. A főhadiszállás jelenti:

Dardanella front.

Anafortánál és Ariburnunál időnként szüntelődő gyalogsági és tüzérségi tüzés és bombavetés. November 16-án reggel az ellenség Sed il Bahrnál megismételte az előző napon két ezredünk frontja ellen intézett támadásait, de sikeresen visszavonulásra kényszerítettük az ellenséget, amely a Tigris jobb partján egy motorcsónak védelme alatt előnyomulni igyekezett. A motorcsónak parancsnoka elesett. Egyébként semmi újság.

A franciák tévedésből megtámadtak egy szerb csapatot.

Budapest, november 19. Szalonikiból jelentik:

Francia csapatok Dedelinél szerb csapatokat bolgároknak néztek, megtámadták őket és rájuk tüzeltek.

A geogheli-krivolak vonalon megerősített védelmi vonalra nehéz ágyukat állítottak fel.

Az angol-francia flotta görög vizekre készül.

Budapest, november 19. (Saját tud.) Gensből jelentik: Párisi lapok szerint Máltában az angol-francia flotta befűtött gépekkel készen áll, hogy a görög partokhoz induljon. Ez esetben a flotta aktivitásba lépne.

Monasztirból a konzulok elmenekültek.

Berlin, november 19. Az Echo de Parisnak jelenti Szalonikiból: Az entente-konzulok tegnap egy tulsufolt menekülő vonaton Monasztirból Szalonikibe érkeztek. Szalonikiból folyton mennek erősítések Monasztir felé. Egész Szerbiában nagy havazás és hideg van.

„TURUL”

cipőgyár részv.-társ.

Temesvár.

A monarchia legnagyobb cipőgyára

Vezérszerepet töltenek be

A VILÁGHIRŰ

TURUL CIPŐK

130 saját fióktelep.
900 000 pár évi gyártás
1200 munkás és alkalmazott.

Fiókraktár

Nagyvárad,
Kossuth-utca.

Elsülyesztett angol hadihajók.

Egy német tengeralattjáró hőstette.

Berlin, november 19. (Hivatalos.) Egyik tengeralattjárónk e hónap 15-én Afrika északi partján torpedó lövéssel elsülyesztette Pero nevű 6322 tonnás angol segédcirkálót és ágyutüzeléssel megsemmisítette a Prinz Abbas nevű 300 tonnás és az Abdul Menen nevű 450 tonnás 2-2 ágyúval felfegyverzett angol egyiptomi ágyunaszádokat. Ugyanezen tengeralattjáró elnémitotta egy felfegyverzett angol kereskedelmi gőzös tüzelését és a gőzös ágyait mint zsákmányt magával vitte. Bhenke.

Csend van az orosz harctéren.

Budapest, november 19. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

Nincs ujság.

Höfer.

Tüntetés a cár ellen.

Revalban nem hagyták beszédét elmondani.

Budapest, november 19. (Saját tudósítónktól.) Koppenhágából jelentik:

Revalban a cár legutóbbi látogatása alkalmával a cár a lakossághoz beszédet akart intézni, de az a munkások tüntetése miatt elmaradt s miután a külső dokból robbanások halatlanszítottak a cár a trónörökösül programja elenere korábban elutazott.

A szerb tüzérség negyedrésze elpusztult.

Budapest, november 19. (Saját tud.) A Ruzskojeslovo írja: Amennyiben sikertelen volna az ellenséges gyűrű áttörése, egyes szerb csapatrészek megadni kényszerülnének magukat. A szerbek veszteségei hadianyagban óriásiak, tábori tüzérségük negyedrésze elveszett.

Bratianu leleplezi Take Jonescut.

Bukarest, november 19. A konzervatív párti Politiques és a Steagul az alábbi egy bebangzó közleményt hozza: Nagy feltűnést keltenek politikai körökben Bratianu miniszterelnök kijelentései, amiket néhány kerület parlamenti képviselőjével folytatott tanácskozása alkalmával tett. A miniszterelnök ismertette a helyzetre vonatkozó tárgyalásait, amiken Románia magatartásának megállapításáról volt szó és azt mondotta, hogy miközben ő egy meghatározott irányban tárgyalt, akadtak olyan román politikusok, akik idegen hatalmaknak ígéreteket tettek és kötelezettségeket vállaltak, amik szerint a román kormányt követeléseinek csökkentésére akarták kényszeríteni Bratianu ezeket a politikusokat lelkiismeretlen kalandoroknak nevezte és könnyen el lehet találni, hogy kiket tartott szem előtt e szenzációs leleplezésekor. A miniszterelnök hozzátette, hogy birtokában vannak e politikusok árulásának írásos bizonyítékai és aligha szükség van hangsúlyozni, hogy milyen mély benyomást keltettek a jelenvolt politikusok körében a miniszterelnök kijelentései. Az a román politikus, aki Románia érdekei ellen idegen hatalmakkal szemben kötelezettséget vállalt és ígéreteket tett, hogy a kormányt követeléseinek csökkentésére fogja rábírní, nem más, mint — Take Jonescu.

Kitchener Palesztina ellen támad.

Lugano, november 19. A Scelónak jelentik Alexandriából: Azt hiszik, hogy Kitchener támadást készít elő Palesztina ellen, meg akarja szállni Damaszkuszt és Beiruthot.

A pápa a békéért.

Bécs, nov. 19. Münchenből jelentik: Magas egyházi körökből kiszivárgott az a hír, hogy a pápa a békétárgyalások útjának egyengetésére fel fogja s ólítani a hadviselő felket, hogy kössenek ki öt napi fegyverszünetet. A szentatya a semleges diplomácia és a nunciások útján készségeit fejezte ki arra, hogy kezébe veszi a békeközvetítést.

Csapatunk Görögországban is üldözik a szerbeket.

Lugano, nov. 19. A Corriere della Serána jelentik Párisból:

A Journal szaloniki értesülése szerint a szállítógőzösök legutóbb már csak hadianyagot vittek Szalonikiba, de csapatokat nem szállítottak. Nem titok, hogy a partraszállított csapatok létszáma jóval kisebb annál, a mit egy hónappal ezelőtt még nélkülözhetetlennek tartottak az operációk céljaira. Az a kísérlet, hogy a szövetségesek keleten offenzívába kezdjenek, csirájában megfulladt. A német, magyar és osztrák csapatok gyors menetben közel-dnek a görög határ felé és akkor Görögországnak vagy le kell fegyverezni a szövetséges csapatokat, vagy meg kell engedni, hogy a bolgárok, németek, magyarok és osztrákok görög területre lépjenek.

Kitchener lesz az antant csapatok fővezére.

Budapest, nov. 19. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: Az egyesült antant csapatok fővezére Kitchener, utóda a hadügyminiszterségben Loyd George lesz.

Tüzérségi és aknaharcok az Argonnokban és a Vogézekben

Berlin, november 19. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Az Argonnokban és az erdőség mellett, valamint a Vogézekben tüzérségi és aknaharcok. Egy német repülőraj támadást intézett a Popperinshetől nyugatra levő angol esapattáborok ellen.

Keleti hadszíntér.

Nincs ujság.

A németek 5000 szerbet elfogtak

Balkán hadszíntér.

Tegnap sikeres üldözési harcok alkalmával kerek számban 5000 szerbet fogtak el. (Min. eln. sajtóoszt.)

Az Anconával négy millió lira arany sülyedt el

Budapest, nov. 19. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: A magyar-osztrák buvárhajó által elsülyesztett Anconával a San Franciskónak szánt négy millió lira arany is elsülyedt.

Az angolok végső támadása a Dardanellák ellen.

Berlin, november 19. A Vossische Zeitung konstantinápolyi tudósítója táviratozza: Azok a harcok, amelyeket a Dardanellaszoros körül az angolok hihetetlen löszerpazarlással megkezdettek, a szövetségesek katonai helyzetén mit sem fog változtatni. Az angolok e küzdelmei inkább csak utolsó kísérletnek tekinthetők arra, hogy sikert érjenek el, még mielőtt a törökök nehéz ágyúval és löszerral gazdagon felszerelve, nagy támadásba kezdenének és teljesen elűzhetik az ellenséget a Gallipoli félszigetről. — Az ellenség jól tudja, hogy ez a támadás sikerrel fog járni, ezért próbálkozik hát még egyszer. És az angolokra annál biztosabb pusztulás vár, minél több löszert pazarolnak el most.

A török csapatok már Thrácián át vonulnak előre. Az ellenség e váratlanul gyors sikereihez kell még venni a tengeralattjáróknak fokozott tevékenységét a Földközi tengeren. Párisban és Londonban most már nem is a napokat, hanem az órákat számolják. A partraszállított kicsiny entente-hadsereget csak úgy lehet megmenteni a mindjobban összeszoruló ellenséges hálóból, ha azonnal nagyobb, újabb csapatokat tesznek partra. Holnapra már minden elkészhet, mert minden pillanatban elő kell készülni még a legvalószínűtlenebbül hangzó és a legrrosszabb hírekre is. Vagy azonnal új csapatokat kell partra tenni, vagy pedig a partraszállított csapatokat haladéktalanul vissza kell vonni és ismét hajóra kell tenni.

Forradalmi mozgalmak Olaszországban.

Berlin, november 19. A Berliner Tageblatt jelentése szerint Olaszországban az utca hangulata újból forradalmi. A Popolo d'Italia szerint Génovában, Páviában, Flórenzben, Milanóban és még több más városban minden készen áll forradalmi eszelekvésre. Rómában már a mai naptól kezdve szigorúan őrzik a parlament épületét és a nevezetesebb képviselőket. A titkos klubok az ország minden részében szervezve vannak, hogy erőszakkal megakadályozzák a parlamentet és kormányt abban, hogy „az ország határán küzdő katonákat hátulról leszarják”. Ezt a szégyenletes árulást még forradalom árán is meg kell akadályozni.

Oroszok lázas készülődése a besszarábiai határon.

Szófia, november 19. Bukaresten át ideérkezett hírek szerint a román határhoz közel eső orosz partvidéken lázas munka észlelhető, a partokat sietve megerősítik és mindenfelé erősítéseket készítenek a partok védelmére. Megbízható jelentések szerint az oroszok attól tartanak, hogy a magyar és osztrák dunai flottilla és a Fekete-tengeren eirkáló német, török és bolgár tengeralattjárók védelme alatt a középeurópai blokk meg fogja kísérni csapatok kihajózását az orosz partokon. Ezt az orosz fekete tengeri flotta erejére jellemző hírt megerősítik azok az odesszai jelentések, amelyek szerint az oroszok Odessza és Reni körül erős ütegeket állítottak fel és a két város körzetében a katonai raktárakat kiürítették és a parttól messzebb fekvő helyőrségekbe szállították.

A bolgárok a magyar-bolgár rokonságról.

Szófia, nov. 19. A Voenni Izvestia mai vezéréikében a bolgár-magyar viszony kérdésével foglalkozik és kifejti, hogy 1913-ban, Bulgária legrettenetesebb napjaiban csak Magyarország és Ausztria hallatta szavát, hogy Bulgáriát meg kell menteni. A nélkül hogy faji politikát akarának csinálni, — írja — hangsúlyoznunk kell, hogy a magyaroknak Európában nincs közelebbi rokonuk, mint a bolgár. Nemesak jellemük hasonló, hanem a magyar éppen olyan szívós és bátor, lovagias és nyílt szívű, mint a bolgár. Ezenfelül most közvetlen szomszédok is lettünk és meg fogjuk tanulni ezentúl tőlük mindazt, a mit eddig elmulasztottunk. Közös határunk lesz egy rokon néppel és már előre ujongva gondolunk a bekövetkező szép békés esztendőkre, a melyeknek eléréséhez Magyarország és Ausztria oly nagy mértékben hozzájárul.

A bolgárok megközelítették a görög határt.

Athén, november 19. A Reuter-ügynökség jelenti: A frontról nincsenek hivatalos hírek, a lapok értesülései szerint azonban a szerbek helyzete nagyon válságos. A bolgárok állítólag már elfoglalták Prilepet és mindössze két óra távolságra vannak Monasztirtói, közben pedig bekerítő hadműveleteket hajtanak végre. Monasztirban nagy a veszedelem. A konzulok az egy francia konzul kivételével Szalonikibe mentek és levéltárait is oda küldték.

Tisza a királynál. Bécsből jelentik, hogy a király hosszabb magánkihallgatáson fogadta Tiszát, aki később a közös miniszterekkel és Stuergekkel tanácskozott. Este hazautazott.

Lukách tábornok

Belgrád helyettes parancsnoka.

Alig több egy hónapjánál, hogy feltűnt városunkban szinte egy évi távollét után váratlanul Lukách tábornok ismerős arca. Lukách tábornok a háboru kitörésekor nyugalmazott ezredes volt, de kiváló katona tudását, izzó magyarságát csakhamar újból fegyverbe szölitotta a haza hívó szava és a király, mint egy népfelkelő ezred parancsnokát a montenegrói határra vezényelte. Ide éppen idejében érkezett meg, hogy a montenegrói bandák által már-már szorongatott határvidéket megtisztítsa tőlük és hogy felmentse egyik kis szorongatott városunkat az ostromzár alól.

A felmentés sikerült, s a városot védő Hoffmann százados és százada örömkönyvek közt ölelték magukhoz a hős ezredest, az „ezred apját.” E naptól kezdve Lukách ezredes volt a montenegróiak réme, kik egy esztendői rendesinálása alatt megtanulták tőle félni a magyart.

Lukách ezredes sikeres hrdítényei természetesen felettes parancsnokságának is tudomására jutottak s itt e kiváló katona érdemei megfelelő méltányolásban is részesültek. A vaskoronarend harmadosztályával tüntették ki, majd nemsokára rá vezérőrnagygyá léptették elő.

Kitüntetésének és előléptetésének híre érhető örömet keltett városunkban s mindnyájan boldogan láttuk viszont a pár napi szabadságra hazatért hős tábornokot.

Szabadsága leteltével Aftovácon tartózkodó ezredtörzséhez tért vissza s nemsokára újra a határról irt haza családjának.

— Munkatársunk tegnap délután látogatást tett Lukách tábornok Gerlicy-utcai lakásán ahol Lukách Gézáné ömlesztésége és leánya lekötelező szíveséggel fogadták.

Érdeklődésünkre megtudtuk, hogy Lukách tábornok jelenleg Belgrád városának és a belgrádi hídfőnek helyettes parancsnoka.

Mikor városunkból visszatért Aftovára, itt már parancs várt reá és ő volt az, aki vezette a visegrádi átkelést a Dunán, ahol szegény Radó Dezső, a Magyar Bank volt főtisztviselője is hősi halált halt.

E harcok szinteréről azonban nemsokára újabb parancs Belgrádba hívta, ahol a város és a dunai hídfő parancsnokának nevezték ki. Azóta állandóan itt parancsnokol és szabad idejében érdekes és sokszor szinte megrázó festésű leveleket ír haza a belgrádi viszonyokról.

Legutolsó, csak tegnapelőtt érkezett levelét a méltóságos asszony volt szíves elötnünk felolvasni. Annak tartalma gyönyörűen szemlélteti a csapataink által elfoglalt Belgrád mai állapotát, azt a lázas munkát, amit csapataink a helyreállítási munkálataknál kifejtenek s a nyomort, amit ott találtak s amiben a lassan visszatérő lakosság él.

— Belgrád az elfoglaláskor valóságos rom halma volt. Az ostromló nehéz ágyuk lövedékei borzalmasan pusztító munkát végeztek.

A házak romjaiból ászkös gerendák meredeznek az égnek s ahol nem ért épületet a lövedék, ott valóságos árkot vágott magának az utca testeken, felturva, járhatatlenná téve az amugy is gyarló köveset.

Most azonban már megindult a helyreállítás lázas munkája. Mindenfelől hatalmas teherautomobilok döbbörögnek elő, a munkások emberei százával dolgoznak esakánnyal, ásóval, kapával a romok eltávolításán. Másutt hatalmas faemlvényeket vonnak a megrongált házak elő s nemsokára már egy ujjávarázsolt magyar Belgrád fogadja a keresztül vonuló csapatokat.

A Dunán a hidászok, mérnökkari tisztek vezetése mellett építik a szerbek által felrobbantott dunai vasuti hidat s csak napok kérdése, hogy befejezzék a munkát s keresztülrobbogjon rajta a háboru kitörése óta az első magyar vonat, a felszabadított dunai vonalon, le Konstantinápolyig.

Ezek a lázas helyreállítási munkálatok. katonaságunk kényelmes berendezkedése, lassanként magukhoz vonzották a régi otthon földjéhez nyomorában is ragaszkodó szerb lakosokat.

A háboru pusztításában kétségbeesett, megtört, a nyomor rongyaiban lázpiros arcu, békés hajlamu, alázatos, könyörgő szerb öreg emberek, asszonyok, gyermekek csapatokban állanak régi otthonuk törmelékein s amint automobilommal végig megyek egy uton, alamizsnát kérő kezek erdeje könyörög felém.

A szerbek haza ma már a haldokló halálküzdélme s ez a sok kéz, ami alamizsnáért felém integet, a hozzátartozók jajveszkelése, kiket a családfo halála nyomorban hagyott. Nem ellenségeink már ezek, hanem szerencsétlen koldusok, akiknek nyomorán örülök, ha enyhíteni tudok.

Ezt írta haza családjának Lukách Géza tábornok, Belgrád városa és a dunai hídfő helyettes parancsnoka.

Böloni Bakó Zoltán.

A Szent István Akadémia. A Szent István-Társulat tudományos és irodalmi osztálya tegnap délután Giesswein Sándor prelátus-kanonok, országgyűlési képviselő elnöklésével a társulat palotájának dísztermében ülést tartott. Az elnök megnyitója után a tagok egyhanguan elhatározták, hogy a tudományos és irodalmi osztályt Szent István-Akadémia névvel újjászervezik és mindjárt letárgyalták a szervezeti szabályt. A tervezet szerint az Akadémiának négy osztálya lesz. A Szent István-Társulat valószínűleg még ebben a hónapban rendkívüli közgyűlést fog tartani az alapszabály idevonatkozó pontjainak megváltoztatása végett és e közgyűlés után a Szent István-Akadémia is megtartja alakuló ülését.

* A Nagyváradi Hitelbank rt nál jegyzett II. hadikölcsön kötvények az eredeti elismervények beszolgáltatása ellenében átvehető.

Molnár Lajos hősi halált halt.

— A Tiszántúl gyásza. —

Másfél éve aines, még itt ült szerkesztőségünkben s ma ott pihen kihült teste a lengyel róna saivében s létét nem jelzi egy sírköve mellett: Molnár Lajos zászlós, november 1. Búszke örömmel néztük, mint öltözik uniformisba a Tiszántúl szerkesztősége, mely hét katonát állított a haza szent ügyének szolgálatába. Védelmesték tollal szent ügyünk, amíg agyis elég volt s felcserélték karddal a tollat, ha a toll kevésnek bizonyult. Megráztuk egymás kezét az elváláskor: a viszontlátásra s e viszontlátásra már ketten nem jönnek el; Láng István még tavaly életét áldozta hazájáért, most pedig Molnár Lajosról érkezik a lezúzó hír: Barenovicán túl shrapnell találta s rövid szenvedés után hősi halált halt.

Molnárt igen sokan ismerték Váradon, s aki csak ismerte, kellemesen gondolt rá. A premontriek gimnáziumának jeles érett diákja volt, majd jogász lett s a nagyváradi jogász kongregációnak asszisztense volt. Mint abszolváló jogász vonult be katonának a múlt év augusztusában. Ezrede november végén helyettesített át Prágába. Innen került ő is a harcra április végén s a május 2-án megkezdődött nagy offenzívában már részt vett. Búszke volt ezredére, mely csupa székely fiukból állott. „Az egyik lap, az Est, vagy melyik — írja egyik levelében — kanadai hőcipőket ajánlott, mint hallom, az orosz földön való járásra. Nem kell nekünk, csak jó magyar bakancs s Mannlicher a bátor székely kézbe.”

A Tiszántúlról a fronton sem felejtkezett el. Több igazán szép cikkkel kereste fel lapunkat. Lehetetlenség volt megindulás nélkül olvasni mily vallásosságtól és hazaszeretettől áthatott tudósítását például a magyar katonák ivangorodi szentáldozásáról; s mikor ő már nem élt, még akkor is

élvességgel olvastuk egy hangulatos, az ő szelid lelkére valló, szép cikkét: november 11-i számunkban jelent meg „Fegyverszünet”... címmel naplójának egyik részlete. Levelében is sokat érdeklődik a Tiszántúlról, s váradiakról.

Mint újságíró is a mélyenszántó emberek közé tartozott s írásainak nemcsak a tartalmasság legbeesebb ismertető jegye, az igazi értéket finom, kongreganista lelke lehelte beléjük. Szelid természetéért mindannyian szerettük s csak esedéltük, hogy gyenge szervezete dacára oly erősen állja a hősi küzdelmet, hogy hősiességéért október közepén zászlóssá léptették elő. Váradi írott egyik utolsó levele okt. 26-ról van keltező. „Jó volna egy kicsit hazanézni”, írja benne. Vágya teljesült, öt nap múlva haza ment...

Haláláról Váradon az első értesítést legjobb barátja, lapunk volt munkatársa, Kovács Sándor papnövendék kapta. November 1-én fején találta egy shrapnell, halottak napján temették el egy orosz erdőben. Menyaszonyán Császár Amikón kívül nővére, s különösen özvegy édesanyja gyászolja, kinek egyetlen fiúgyermek s méltán nagy búszkesége volt. Sajnos, csak volt. S a zokogó édesanya fájdalmába belevegyül sokak részvéte s a mi igaz bánatunk is.

Legutolsó levele — megható véletlen — a Tiszántúlnak küldött tudósítás. November elsei tábori postai bélyegzővel van ellátva: tehát halála napján adta föl, előtte való este írhatta. Valami szomorú, borzongós hangulat ömlik el az egész rövid levélkén, mely egy katonai jelentéstömbből kiszakított lapra van írva. Utolsó írása a Tiszántúlnak szólt, annak a lapnak, melynek évenként volt hűség, igaz keresztény meggyőződésű munkatársa. Itt közöljük egész terjedelmében:

Impressziók a harctérről.

A hóharmat
hajnalra lehullott a földre. Vékony, fehér lepellel vonta be a mezőt, a hullámos gödröket, s reggel csodálkozva sózták meg bakáim a „zelt”-et, fehér volt és ráfagyott a dér, vagy amint olyan szépen, poétikusan hangzik a székely nép ajkán: a hóharmat...

Tegnap még meleg, szüreti nap sütött, s ma hideg, hajnalra viradtunk... Csend van, fázósan huzzuk össze a köpenyünket. Az éjszaka egy egy lövés ismétlődött, válaszoltak egymásnak az őrszemek, s most pihenő, nyugalmas csend borult ránk... Egy pillanatra elfeledjük, mintha álom volna esupán... háboru van, előttünk néhány száz lépésre az ellenség... A lövészárk vonalától kibontakoznak a fehér alakok, a felkelő nap fényébe megvillan egy egy szurony... Szinte szokatlan ez a nyugalmas csend...

Dolgozni fiuk, állást építünk... És megkezdődik a munka, a sürgősforgás... Ezt csak mi látjuk, az ellenség szeme elől elfednek az ősz színű bokrok... Most megállottunk, célhoz értünk... És folyik ez a másik harc, a lapátok, csáká-

nyok harc, ... őrsanyánk a föld ad biztos otthont, megvéd az ellenség gyilkos, gonosz golyójától, ide nem fog hozzánk férkőzhetni... száz vigyázó szem, és ezer fegyver csöve mered titkon felé...

S rajmellvédők készül, a fedezékben puha szalma lez az ágy, hol egymás mellett testvéri együttérzésben pihennek a raj emberei, vastag fagerendákon sárga agyag védi és zöld gyepe rejti el őket az ellenség szeme elől.

Este van, s a posztok vigyázva őrködnek, a fegyver hozzásimul a vállakhoz, bakancs kopogása nem hallik a földalatti folyosón... Elöl az őrszemek kutatón néznek az éjszakába... A csillagok milliárdjai szikráznak az égen...

Végigjárva a századot, egy egy helyt még beszélgetés hangzik: „vajon otthon most...” olvágja a szót egy éles pattogás, nem hallom tovább...

— Van valami újság? — Nincs semmi zászlós ur. — Nem jön a muszka? — Nem mer az, s ha jön, hát mi is itt vagyunk... Nevet a poszt... — No csak jól vigyázni tovább... Egy-egy golyó süvit el a fejem fölött, a másik becsapódik a földhányásba

... Itt, itt nem tud hozzánk férni... A távolból ágyudérgés morajlik erre...

— Alszol-e hadaagy ur? tizenkét óra, átadom a szolgálatot, nincs semmi különös... — Szervusz, nyugodalmas éjszakát... Megyek haza fedezékembe... Elbucszom a csillagoktól... Egy hirtelen lefut az égről... Vajjon egy hulló csillag ma hány halált jelent?...

M. L.

Egy csillag másnap valóban lehullott az égboltról... a mi kedves, derék, jó Molnár Lajosunk csillaga...

Elment a harcba, mint ifju, küzdött mint hős és meghalt mint keresztény, mint kongreganista. Vérének eseppei az új Magyarország alapját építették, munkásságának emléket megőrizi a keresztény sajtó, lelkének adja meg az üdvösség koronáját a Mindenható.

Lelki üdvéért gyászmisét fogunk mondani; akik ismerték és szerették, mondjanak el érte egy Üdvözleget Máriát.

A villamosmű két mérlege.

Miben áll az adóalap eltítkolás ügye?

Tegnap lapunkban foglalkoztunk a Belányi Imre képviselőtében dr. Stokker József ügyvéd által a városhoz beadott felülvizsgálati kérelemmel.

A beadvány tartalmának ismertetése során felemlítettük azt is, hogy legjobban esedéklázik Belányi a főszámvevő azon nyilatkozatán, hogy Belányi vezetése alatt a villamosmű a 3 millió befektetett tőkének csak 1 és fél százalék jövedelmét eredményezi, holott a városi villamostelep jövedelme az utóbbi években 11—12 százalék volt. Annál különösebbnek tartja ezt a kérelmező, mert a főszámvevő tudta, hogy a villamosmüről évenként két mérleg készült, amely nem fedte egymást.

A felülvizsgálati kérelemnek a mérlegre vonatkozó részéről a város érdekében, nem tartottuk szükségesnek többet írni.

Egyik lapársunk azonban célszerűnek tartotta részletesebben leközölni a beadvány erre vonatkozó tartalmát a következőkben:

„Készült másik mérleg is, a városi számvevőség utasítására és közreműködésével. Ez szerepelt a közgyűléseken és ezt használták az adóztatás céljaira. Ebben a mérlegben mindenféle címeken óriási összegű, jogilag lehetetlen leírások szerepelnek a „Tartozik” rovatban, csak hogy kisebb legyen a jövedelem és kisebb legyen az adóalap.”

A dolog ekként nyilvánosságra jutván, ugy a városházán, mint a közörség körében érthető feltűnést keltett, annál inkább mert közvetlenül érdekelte ugy a városi tanácsot, mint a felügyelő bizottságot, sőt a kir. ügyészséget és kir. pénzügyigazgatóságot, mert ha igaz a beadvány tartalma, akkor az adóalap eltítkolás és hamis mérleg készítés jövedelki és büntető §§-ba ütközik.

E hamis mérleg dolgában beszélünk ugy a főszámvevővel, mint a város főjegyzőjével.

Szűcs Géza v. főszámvevő indignálódva utasította el a vádat.

— Valótlán az állítás — ugymond —

két mérleg nincs. En egyetlen mérleget sem készítettem, sem alá nem irtam. A mérleget Belányi készítette és ő is irta alá. Így megvádolni büntetlemül a várost nem lehet.

Lukács Ödön főjegyzőnek sincs tudomása a két mérlegről. Mint adóügyi tanácsos foglalkozott a villamosmű adójával. A villamosműnél értéksökkenés címén eszközöltek leírásokat a jövedelemből, hogy értéksökkenési alapot létesítsenek. Ez törvényesen megengedett dolog minden ipari vállalatnál. — A villamosmű jövedelmét az adóvizsgáló bizottság nem adóztatta meg, de felebezés folytán a villamosmű jövedelmére kivetették az adót. A város ez ellen a közigazgatási bíróságnál panasszal élt s ez a legfőbb bíróság nemcsak a jövedelmet, de az értéksökkenési alapra irt jövedelmet is adóalá vetette. A közigazgatási bíróság ezen ítéletét a városok soproni kongresszusa elé vitte, ahol nagy feltűnést keltett a dolog s a kongresszus feliratot is küldött a kormányhoz, amelyben a vonatkozó törvény megváltoztatását kérte. Azóta még nem jött válasz a felíratra, amely után már a közigazgatási bíróságtól is érdeklődtek. — Megjegyezte még a főjegyző, hogy nem felel meg a valóságnak a felülvizsgálati kérelem azon állítása, hogy ő a vizsgálat folyamán Küzdy főkönyvelőt megeskette. Ez nem történt meg.

Mindenesetre a legszigorubb vizsgálat lesz hivatalosan kideríteni, hogy a felülvizsgálati kérelemnek a mérlegre vonatkozó része mennyiben felel meg a valóságnak.

Miért nem lehet tejet kapni?

Annak nagyon egyszerű oka van. Azért, mert a tejtermékeket: a tejsót, turót és különösen a vaját olyan hallatlanul magas árakban állapította meg a hatóság, hogy a termelő így gondolkodik:

— Majd bolond vagyok én eladni a tejet 40 fillérért, mikor egy liter tejből, ha mint tejsót és turót értékesítem, kapok 2 koronát is!

Nem kell bővebben magyarázni, hogy sem a tejsót, sem a turót, sem a vajt egyáltalában nem szükségesek az élet fenntartására. A tej azonban csecsemőknek és gyermekeknek, nőknek, öregeknek és betegeknek ugyyszólván egyedüli és nélkülözhetlen táplálékuk.

Nem hogy nem muszáj, de nem is szabad most irós tésztát, meg vajjas süteményeket ennünk, mikor élet-halál harc folyik nemzeti fennmaradásunkért; s éppen ezért a hatóságnak nem szabad tápot adni az ilyen beteges törekvéseknek, ellenkezőleg el kell azt fojtaniuk már a csirájukban.

Elvárjuk ennél fogva, hogy a hatóság a tejtermékek árát úgy állapítsa meg, amint azok 1914 július első felében álltak s ehhez legfeljebb 25 százalékos áremelkedést csatol; lesz tehát a tejsót ára literenként 96 fillér, 1 kgr. turó 48 fillér és 1 kgr. vaj 4 korona 80 fillér.

Három nap múlva igaz, hogy nem lehet majd turót, tejsót és vajat kapni a piacon, de tej az lesz elegendő a város egész közönsége számára.

B. J.

* **Családi rum** vaniliával vagy ananász ízzel literje K. 320. Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 120. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

MESÉLIK,

hogyan volt egyszer egy hatalmas ur, akinek sok százezer embert kellett élelmeznie. Akkor is voltak szállítók, sőt hadseregszállítók is, akiknek az utján könnyen meglehetett volna oldani a sok sok ember élelmezését. Végre is ez a hatalmas ur is a hadseregszállítókhoz folyamodott. Először is azonban összeíratta az irnokaival, hogy miből mennyire lehet szükség, aztán telefonáltatott a polgármesterért. A polgármester lélekszakadva rohant a nagy ur elé.

— Kedves polgármester ur, nekem rengeteg sok élelmiszere volna szükségem. Volnának itt ebben a városban olyan nagy szállítók, akik ezt a szükségletet be tudnák szállítani?

— Óh hogyan, kegyelmes uram.

— Igen? No akkor legyen szives ezeket az urakat ide felhívni.

Egy óra múlva már minden nagyszállító ott volt a kegyelmes ur előtt. A kegyelmes ur nagyon barátságos volt.

— Uraim, azért kérettem önöket, mert nekem szükségem volna többféle élelmiszere. Tudnának e nekem megfelelő mennyiséget szállítani?

— Óh hogyan, kegyelmes uram. Zugták kórusban a szállítók.

— De nekem rengeteg mennyiségre volna ám szükségem.

— Kérem, akármilyen mennyiségben.

De nekem már reggel meg kellene kezdeni a szállítást.

— Óh kérem, kegyelmes ur, az nem akadály, hiszen itt van a raktáron az áru még a múlt évről, akár azonnal is szállíthatjuk.

— Ugy, akkor rendben van. Most pedig legyenek szivesek a felsorolt áruk mellé oda diktálni az árakat is.

A szállítók megdörzsölték a markukat és kezdték diktálni:

Zsir: 10 korona.

Burgonya: 15 korona.

Marhahús: 4 korona.

Stb. stb.

— Köszönöm! Mondta a kegyelmes és a polgármesterhez fordult.

— Polgármester ur, legyen szives egy fél órán belül ide iratni a jegyzékbe a felsorolt cikkeknek az 1914 évi májusi árait.

A polgármester rohant a jegyzékkel. A nagyszállítók pedig sápadtan összenéztek. Egy fél óra múlva megérkezett a jegyzékkel a polgármester.

— Köszönöm polgármester ur. Nos urak, itt a jegyzék. Irnek ur irjon a polgármester ur által feljegyeztetett árakhoz 25 százalékos. Ha ez meglesz, akkor, ugyebár urak megkapjuk az önök által szállítandó áruk árát?

— Óh kegyelmes ur, az nem lehet. Annyiért nem lehet szállítani, mi akkor ráfizetünk, mi akkor tönkre megyünk. Az nem lehet.

— Nem lehet? Akkor kénytelen vagyok az urakat foglyokká nyilvánítani és azonnal intézkedni áruik lefoglalása iránt.

A nagyszállítók összenéztek megrémülten és minden tanácskozás nélkül elfogadták az árakat.

Mesélik, hogy ez a mese messze történt még a Temesén is tal talál, de azért innen a Dunán.

Hindenburg táborából.

Gerencsér Oszkár bravuros zsákmányolása.

Messze Magyarországtól, a nagy Hindenburg táborából jött most haza Nagyváradra egy fiatal hős, aki mint sebesült jött haza. Beszélgetés közben érdekes dolgokat mondott el nekünk. A sok érdekes részletből a következő történetet adjuk közre:

— Miroslau körül előrsi szolgálatra voltam kiküldve negyedmagammal. Koromsótét éjszaka volt, úgy, hogy egy lépésnyire sem láttunk. Az volt a feladatunk, hogy kikutassuk, a mi állásainkkal szemben mire készülnek az oroszok. Mikor kiértünk a mi táborunkból, elváltunk egymástól, négyen négyfelé mentünk. Én egy közeli erdőnek vettem az utam, mert azt gondoltam, hogy itt van a hadiszállása az ellenség munkálatait irányító vezérnek. A vak sötétben eltévedtem. Visszafordulni nem akartam, fölött szándékom volt megbízatásomnak eleget tenni. Az erdőben oly nesztelenül haladtam előre, hogy egy macskának is becsületére vált volna. Tíz pereig haladhattam így, mikor lejtősödni kezdett a talaj s én az erdő mellett egy keskeny, jól védett helyen tüzakást pillantottam meg.

A tűz mellett egy orosz tiszt ült s egykedvűen bámult a lángok közé, míg legénye krumplit sütött a számára. A tüztől mintegy 8—10 lépésre egy gépfegyver volt. A becses szerszámon ott volt a tiszt Browning revolvere és a tiszt szolga fegyvere. Egy pillanatra a szívemhez kaptam, mely oly hevesen kezdett dobogni, hogy szinte féltem, hogy elárol. Aztán szorosán a földre lapulva odakusztram a gépfegyverhez, óvatosan a tiszt és legénye fegyverével együtt bekusztram az erdőbe. Mikor készen voltam, egy hatalmas ugrással a krumpli sütő muszkák elé ugrottam s fegyveremet feléjük szegezve mondtam:

— Zabrazai magyarszki!

A két muszka felugrott, tekintetük a fegyvereket kereste. Mikor azonban látták, hogy azokról én már hamarabb gondoskodtam, habozás nélkül felemelték kezeiket a megadás jeléül. Ezután már nem volt velük bajom. Jöttek szépen, sőt húzták is a gépfegyvert.

Ezután Vilna bevételéig maradtam még a táborban. Vilna bevételé után bennünket külvárosban helyeztek el. A kivert muszka had visszavonulásában állandóan tüzelt a városra. Én egy alacsony ház ablakában álltam. Kétten voltunk a szobában én és egy bajtársam. Ép hozzá akartunk fogni a lepihenéshez, mikor a sötét égen mint valami hulló csillag, izzó vörös fénnel röpült feléink egy gránát.

— Te Sándor jö a gránát! Kiáltottam a már pihenő bajtársamra, én pedig a veszélyt látva kiakartam ugrani az ajtón. A bal lábam már kint is volt, mikor rettenetes dörmögéssel becsapott a gránát. Az épület tetőzete beszakadt s maga alá temerte szegény társamat. Az épület tégláiból és gerendáiból azonban nekem is kijutott. A lábamat, hátamat és karomat zúzta össze több helyen.

— Hindenburg tábornagy gyakran tart szemlét a csapatok felett. Mikor mi megérkeztünk, minden vágyunk az volt, hogy láthassuk a muszkaverő nagy tábornokot. Másnap már teljesült is ez a vágyunk, mert Hindenburg meglátogatta a frissen érkezett magyar ezredet. Az ezred arcvonalba állott és feszesen tisztelgett. Hindenburg mosolyogva intgetett felénk, így köszönte meg tisztelgésünket.

x **Poleskairtó NOXIM** biztos zser. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

HIREK

* Jenő főherceg, Hazai és Georgi miniszterek kitüntetése Münchenből jelentik Lajos bajor király Jenő főherceg vezérezredesnek a Miksa József katonai rend nagykeresztjét, Hazai honvédelmi és Georgi landwehr minisztereknek pedig a katonai érdemrend nagykeresztjét adományozta a kardokkal.

* A tegnapi sorozás. Tegnap kezdődött meg városunkban a 18-42 éves B) osztályu népfelkelők pótszemléje a régi esendőriskola helyiségében. A polgári bizottság elnöke Lukács Ödön főjegyző volt s jelen voltak dr. Mayer László és Eleméry Ferenc katonai tanácsos is. A sorozó orvos tisztjét dr. Berger ezredorvos töltötte be. Tegnap a nagyváradi illetőségű legfiatalabb korosztályokat sorozták, akik közül bevették Gálbory László, Schiff Ödön joghallgatókat, Vlád Sándor pénzügyi tisztviselőt és Sonnenfeld Andort. Bevették katonának Bölöni Bakó Zoltán joghallgatót, lapunk belső munkatársát is, akivel szerkesztőségünknek a háboru alatt már a hetedik tagja vonul hadba.

* A Magyar Általános Hitelbank Belgrádban fiókot létesít. Budapestről jelentik: A Magyar Általános Hitelbank közgeje által a belgrádi helyzet tanulmányozásának eredményeképen, Belgrádban kirendeltséget létesít.

* A Katolikus Népszövetség háborus délutánja. Holnap, vasárnap, tartja meg a Katolikus Népszövetség nagyváradi szervezete második ünnepélyét. Az ünnepi szónok Pálffy Béla gyomai plébános lesz. Pálffy Béla holnap két előadást fog tartani Nagyváradon: egyiket délelőtt 11 órakor, a mikor a katolikus szervezetek vezetői előtt „Saul az apostolok közt” címmel fog beszédet tartani a katolikus szervezkedésről. Az előadást eszmésere követi. Délután 5 órakor lesz a nyilvános ünnepély a következő műsorral:

1. Schubert: „Mindent hazám teéted”. Éneklő: az Orsolya-zárda énekkara.
2. Költemények. Szavalja: Polgár Mariska, a Szigligeti színház művésznője.
3. a) Kjerulf: Berceuse; b) Grieg: Au printemps. Zongorán előadja: Szalay Elemér.
4. Új nemzeti szín születik a világra. Beszéd. Tartja: Pálffy Béla.
5. Szózat. Éneklő: az Orsolya-zárda énekkara.

Belépti díj nincs, de szíves adományokat a Katolikus Népszövetség céljaira köszönettel fogadnak. A tiszta jövedelem 20 százaléka Nagyváradfalva templomának felépítésére fog fordítottatni.

Belépti jegyül a népszövetségi tagsági igazolvány vagy a meghívó szolgál.

Mindkét ünnepély a Katolikus Kör Szent László termében fog megtartatni. A meghívók már szétküldettek. A ki tévedésből meghívóját meg nem kapta, szíveskedjék a Katolikus Népszövetséghez fordulni.

* Adomány az Ottokár-hadiárva-házra. Egy névtelen adakozó Jézus nevében 10 koronát juttatott szerkesztőségünkbe. Rendelteségi helyére juttatjuk.

* Katonai kitüntetés. A király Kohler József 19. tábori tüzérezredbeli főhadnagyot az ellenséggel szemben vitéz magatartásáért a katonai érdemkereszt III. osztályával tüntette ki a hadiékítménnyel.

* A szultán köszönete. A Vörös Félhold Támogatására Alakult Országos Bizottság, melynek Khuen-Héderváry Károly gróf az elnöke, dísses kivitelű hivatalos jelvényének egy-egy példányát felajánlotta királyunknak és szövetségeseinek, Mehmed szultánnak. A szultán nevében Hussein Hilmi pasa bécsi török nagykövét a következő levélben köszönte meg az ajándékot:

„Nagyméltóságú Khuen-Héderváry Károly gróf urnak, a Vörös Félhold magyar bizottságának elnöke

Budapest.

Gróf Ur! A szultán Ó császári Feléje, magas uralkodóm megbízott, hogy fejtszem ki Excellenciád előtt császári köszönetét a Vörös Félhold érdekében működő magyarországi bizottság hivatalos jelvényéért, melyet ennek a bizottságnak nevében neki szeretetreméltóan felajánlani sziveskedett.

Engedje meg Excellenciád, hogy ez alkalommal ismételten biztosítsam kiváló nagyrabecsülésemről,

Hussein Hilmi.”

A Vörös Félhold művészi kivitelű hivatalos jelvényeit mindenki megszerezheti, aki ezért vagy a pénzt beküldi, vagy utánvétel mellett a Vörös Félhold Támogatására Alakult Országos Bizottság irodájához (Budapest, képviselőház) fordul. A jelvény ára 1 korona.

* A rendőrség és a közbiztonság. Örömmel állapítható meg, hogy a város közbiztonsági állapotában az utóbbi időben javulás állott be. Ez pedig köszönhető azoknak az ellenőrzéseknek, amelyeket a rendőrség mostanában napirendre vett. Állandó felügyelet alatt tartják a pályaudvarokat, különösen heti vásárok alkalmával, amikor nagy tolongás szokott lenni a pályatáraknál, a piacutakon is állandóan detektívek cirkálnak, ugyszintén rendkívüli pontossággal folynak le az éjszakai felügyeletok, amelyeket az egyes tisztviselők vezetnek. Maga dr. Dajka Endre kapitány is részt vesz ezeken az éjszakai razziákon, amelyek alkalmával bejárják az összes éjjeli mulatóhelyeket és külvárosi kocsimákat. Állandó felügyelet alatt tartják a detektívek a rovtó mulatókat is. Ezeknek az ellenőrzéseknek köszönhető, hogy a szabotlvajlások ugyszólván teljesen kiküszöbölődnek és az eddig napirenden levő baromfitolvajások is megcsappantak, a nagyobb bűncselekmények pedig már hosszabb idő óta nem fordulnak elő.

* Kevés a bérkocsi. Mostanában a közönség körében egyre sürűbb panaszok nyilvánulnak meg, hogy kevés a bérkocsi. A kocsisok nagyrésze szintén hadbavonult s csak néhányat pótolnak gyermek emberekkel. Még nappal nem is annyira feltűnő a kocsihány, mert a villamos többé-kevésbé le tudja bonyolítani a személyforgalmat, azonban éjjel már igazán hiányt érezzük a bérkocsinak. Csak itt-ott baktat egy egy fiaker, a vasuti állomásnál is csak matatóban lézengenek egy néhányan, úgy hogy a kiszálló közönség, különösen most, mikor a vonatok órák hosszat késnek, nem talál elegendő bérkocsit, s jódarabig várakozni kell, míg valamelyik visszatér, de megcsik, hogy akár reggelig is hiába vár. A hiányt lehetne pótolni, ha a háboru tartama alatt női kocsisokat alkalmaznának. Másutt is megteszik ezt, Aradon, Temesváron és más vidéki városokban is nők ülnek a bakon, s a követelményeknek teljesen megfelelnek, és nem is kell tőlük annyi gorombaságot elnyelni,

mint a sok férfi kocsistól. — Szóval nem ártana, ha mi is követnők a többi városok példáját.

* Elhunyt törvényszéki tisztviselő. A nagyváradi kir. törvényszék tisztikarának egyik derék tagja: Széplaky István kir. törvényszéki irattárnok élete 58. évében csütörtökön este elhunyt. Temetése ma, szombaton, november 20 án délután 3 órakor lesz a Lukács György-utca 20. sz. háztól a róm. kath. egyház szertartása szerint megy végbe.

* A hadiárvaik javára tett újabb adományok. Nagyvárad város árvaszéke köszönetét nyilvánítja Gábrily Lajos lat. szert. kanonoknak, a hadiárvaik javára adott 150 koronáért, a Brunner családnak, a hadiárvaiknak adott 10 koronáért. Dallos Sándornak, hasonló célra adott 5 koronáért és Czant Emilné százados nejeének, a hadiárvaik alapja javára adott 10 koronáért.

* Zsuzsi kisasszony a Rákóczy-uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simon Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est megszűni kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád. Te szőke gyermek. Háborus lemez ujdonságok. Hangszerek hegedűk, gramafonok eladása és javítása olosóárban. Hár különlegességek.

* Házvezetőnőnek ajánlkozik plébániára, egy uri árvalány, aki a külső és belső gazdaságban jártassággal bír. A főzést teljesen érti. Címe: a kiadóhivatalban meg tudható.

* Értesítés. A Polgári Takarékpénztár értesíti t. ügyfeleit, hogy a nála jegyzett H. kibocsátásu hadikölcsön kötvények az eredeti elismervények ellenében átvehetők.

* Kőhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál használjon kizárólag: Farkas-féle hurut-szetetkét. Ára K. — Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telefon: 13-02.

* Intelligens keresztény családnál keresek egy **buterozott szobát** december elsejére, esetleg teljes ellátással. Cím a kiadóhivatalban.

* Hogyha megállnak a vonatok. Az utasoknál főleg katonaságnál töltetlenül jó szolgálatot teszen konyak, rum, tea, kávé, kakaó tabletták, huskonzervek, páinok, kondenzált te és tejpor, esokoládé, szardínia, pisztráng, málnaszörp, citromszörp, valódi Dományi féle borok, kész kávé mely bármely háztartásban élvezhető 1 kgr. 3 Kor. 60 fill. Kicsinyben süveges, kocka és kristálycukor. Külön halkonzerv üzletem a napokban megnyílik, kapható u. m. Sóshering, ossze, fillé, bismark, rollmopsz, ruszli stb. stb. Téli tea vásár megkezdődött. Kapható valódi lengyel gomba élvezet tőle a leves. Maggi leves kocka 10 drb. 45 fillér. 1 füveg Diana sósborsesz 56 fillér. Vigyázat! Ezen ajánlat Nagyváradon kizárólag Aszódi Mihály Kossuth-utca Sas palota és Rákóczi-ut. Intézeteknek, katonáknak, kórházaknak, gazdaságnak, külön ajánlat. Telefon sz. 635.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!

Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsvar utca 11. számu házban AZONNAL kiadó. Kértekezni a Gazdasági és Iparbanknál.

* Három liter **Családi rumot** készíthet bárki pár perez alatt a Farkas-féle családi rum-kivonattal. Ára 60 fillér. Családi thea kivonat 10 adag 50 fillér. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

x **Kiadó lakások.** Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás kiadó. értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szombaton: Elvált asszony (Komáromi Gizi fellépte.)

Vasárnap délután: Kis király.

Vasárnap este: Cigányprimás.

Az Elvált asszony, — Komáromy Gizivel. Ma este tartja meg a Szigligeti-színház azt az érdekes előadást, amelynek során az Elvált asszony kerül színpadra. A bájos operette, amelynek zenéje egyike a legszebb és legnépszerűbbeknek, a mai előadásban a címszerepben Komáromy Gizivel, a társulat újonnan szerződtetett jeles énekesnőjével kerül színpadra. — Gonda kedves szerepét Sz. Zsigmond Anna játssza.

Legújabb táviratok.

Albánok a szerbek ellen.

Szaloniki, november 19. Corfuból jelentik, hogy azok az albán erők, amelyek a visszavonuló szerb sereg elől az Albániába vezető utakat akarják elvágni, már több mint 20 000 löny sereggé növekedtek. Az albánok jól fel vannak szerelve és elsőrendű tüzérségi anyaggal is rendelkeznek. Ez az albán sereg már elindult Szerbia felé.

Szerbia az antant ellen.

Budapest, november 19. (Saját tud.) Konstantinápolyból jelentik: **Tizedikén Raskában megtartott szerb koronatanácson erős kifakadások hangzottak el az antant ellen.**

Putnik vázolta a szerb seregek szomorú helyzetét s a trónörökös indítványára a koronatanácsról az angol királynak és Poincarenak jelentést küldtek.

Monasztir eleste küszöbön.

Budapest, nov. 19. (Saját tud.) **Stefani ügynökség jelenti Rómából, hogy az angol csapatok erős tüzérséggel Szalonikiból Monasztirba indultak.**

A Seooló szerint az idegen konzulok Monasztirból Florinába érkeztek. Vasziós ezredes kijelentette, hogy elértek Monasztir utolsó pillanatát.

Az angolok nem támadnak Bagdad ellen.

Konstantinápoly, november 19. A Meopotámiából legutóbb érkezett szavahihető jelentések reményt keltően hangzanak. Elhárítottak tekinthető az a veszedelem, hogy az angol sereg Bagdad irányában előrenyomuljon. Az angolok előrenyomulását Bagdadtól északkeleti irányban körülbelül 170 kilométernyire megállították. A város egészen biztosítottnak tartható. A papságnak a szent háború érdekében folytatott agitációja oly erővel halad, hogy egész Délperzsiában jelentős fordulat kezd kialakulni.

Az angolok kénytelenek voltak Kuttól délre álló több indiai zászlóaljat megtagadni. Az angol katonák nyíltan vonakodnak Bagdad ellen vonulni, ahol az indusok több szentnek tartott papja van eitemetve. A szigorú intézkedések ellenére is megmaradnak ezen az álláspontjukon.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.

Meghívó.

A nagyváradai Szőlőtermelők Bortértékesítő Szövetkezete 1915. évi nov. hó 28-án délelőtt 11 órakor a városháza tanácstermében tartandó

rendes közgyűlésére

a szövetkezet üzletrészes tagjai meghívottnak.

Tárgysorozat:

1. az 1914. év. szeptember 1 től 1915. év augusztus 31 ig terjedő üzletről a zárszámadás előterjesztése;
2. az igazgatósági jelentés előterjesztése és tárgyalása;
3. a felügyelőbizottság jelentésének előterjesztése a megvizsgált számadásokról;
4. az igazgatóságnak és felügyelőbizottságnak a felmentvény megadása;
5. a szövetkezet felszámolása fölötti határozat;
6. a felszámoló bizottság megválasztása esetleg;
7. egy igazgatósági és három felügyelőbizottsági tag választása;
8. esetleges indítványok.

Nagyvárad, 1915. nov. hó 19-én.

az igazgatóság.

A felügyelő bizottság által megvizsgált mérleg adatai:

Vagyon: pénztári készlet 1330 k. 99 f., hordókészlet értéke 10736 k. ingatlan értéke 11489 k. 96 f. lelári felszerelés 1181. k 56 f. részjegynátralék 690 k 49 f. kímélők artozása 7728 k. 13 f. borkészlet értéke 2240 k. veszteség 1914. évben 965 k. 75 f. 1915. évben 6904 k. 08 f. összesen 63562 k. 83 f.

Teher: részjegytörlesztés 13700 k. tartozások 49862 k. 96 f. összesen 63562 k. 96 f. Veszteség számla: múltévről áthozott veszteség 961 k. 75 f. adó és illeték 7666 k. 30 f. kamatok 3257 k. 80 f. leltár értékesítés 136 k. 44 f. házber és egyéb üzleti kiadások 7236 k. 29 f. összesen 19258 k. 58 f. Nyereség számla: a tartalék alapból 1971 k. 80 f. visszatérített közlési költségek 66 k. 70 f. a boreladásból 9354 k 25 f. veszteség 7865 k. 83. f. összesen 19258 k. 58 f.

Nagyvárad város tanácsa.

33726—1915 szám.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a m. kir. honvédelmi miniszter ur 1915. évi november 11-én kelt 242790—1915 számú körrendeletével a hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII. t. c. 36 §-a és az 1914. évi L. t. c. 17 §-a alapján a következőket rendelte:

1. § A kit a hatóság a törvény értelmében személyes vagy dologi hadiszolgáltatásra kötelez, az a hatóság rendelkezésének az abban megszabott módon és időben pontosan eleget tenni köteles és az alól a kötelezettnek szökéssel, elrejtéssel, fondorlattal vagy bármi egyéb módon magát jogosulatlanul kivonnia vagy azt megkísérelnie nem szabad.

2. §. Oly tárgyat a mely a törvény értelmében hadiszolgáltatásként igénybevehető, az átengedési kötelező kijátszása végett elrejténi, eltitkolni, használhatatlanná tenni vagy az átengedésre kötelező hatósági rendelkezés vétele után őrzésnek rendes helyéről eltávolítani nem szabad.

A hadiszolgáltatás tárgyának a hatóság vagy közvetlenül a katonaság által való elvitelét, birtokba vagy használatba vételét a kötelezett ellenszegülés nélkül tűrni köteles.

3. § Aki a jelen rendelet rendelkezését megszegi, az amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1914. M. t. c. 17 §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ugyanily büntetés alá esik az is, aki mást a jelen rendelet rendelkezéseinek megszegésére szándékosan reábir vagy reábirni törekszik.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

4. §. E rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

A fentebb közölt miniszteri körrendelet folytán figyelemmel mindazokat, akik a hatóság által személyes vagy dologi hadiszolgáltatásra kötelezettek, (katonai c-lokra igénybevet munkásokat, fuvarokat, a hadiszolgáltatási törvény alapján igénybeveve ingatlanok tulajdonosait etc.) hogy ezen kötelezettségeiknek a jelenlegi viszonyok között mindenképp e fölött álló cél: a haderő érdekében feltétlenül és pontosan tegyenek eleget, mert ellenezően a kihágást elkövető egvénnel szemben a kihágási büntető eljárás megfogindittatni.

Nagyvárad, 1915. november 17

Rimler Károly
polgármester.

Nagyvárad város rendőrfőkapitányi hivatalától.
25981-1915 szám.

Hirdetmény.

A m. kir. belügyminiszter urnak 136619. számú távirati rendelete értelmében közhírré teszem, hogy folyó évi november 1 től kezdve december 25-ig búzát, rozsot, kétszereket, árpát és zabot senkinek sem szabad vásárolni, csak a Hadi termény részvénytársaságnak vagy bizományosainak, akik a vásárlás megkezdése előtt a haditermény részvénytársaság által részükre kiállított igazoló jegyet a rendőrfőkapitányi hivatalnál láttatás végett bemutatni és annak felhívására felmutatni kötelesek. Aki a buza, rozs, kétszere, árpa és zab termését a haditermény részvénytársaságnak illetőleg bizományosainak november 1-től december 25-ig eladja, vagy eladásra felajánlja, gabonájáért megkapja a hatóságilag megállapított legmagasabb árat. — November 25-től legkésőbb november 28-ig mindenki tartozik bejelenteni, hogy november 25-én beleszámítva azt is, amit már előbb eladott, de még el nem szállított mennyi buzája, rozsa, kétszere, árpa, zabja és lisztje van, tartozik továbbá bejelenteni, hogy gazdasági és háztartási szükségletei eimén mennyit tart vissza és egy ezeknek levonása után mennyi a feleslege. A november 28-iki összeírás után is jogosítva van még, mindenki december hó 25-ig készletét a hadi termény r. t.-nak vagy bizományosainak a maximális áron eladni december 25-től kezdve azonban minden a bázartási és gazdasági szükségleten felül meglevő minden gabona közszükségleti célokra rekviráltak tekintetik és a termelő köteles a maximális árnál métermázsámként 4 koronával alacsonyabb áron a haditermény r. t.-nak átszolgáltatni. Ez a kormányrendelet a bab borsó és lencse készletekre is vonatkozik és így attól aki 30 kilón felüli készlettel rendelkezik és azt december hó 25-ig a haditermény r. t.-nak el nem adja, hogy nyílt piacon közvetlen fogyasztás céljaira el nem árulja vagy nem adja el olyan kereskedőnek aki hüvelyeseket helyben kisíryben árul bab borsó és lencse készlete a maximális árnál 4 koronával alacsonyabb áron el rekviráltatik.

Nagyvárad, 1915. november 12-én.

Rendőrfőkapitány.

* **Ingatlan eladás.** Nagyvárad-utca 8. szám alatt ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutá. ayos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtekinthetők Kossuth-utca 8. szám alatt Irodánkban. Hungária cipőgyár r.t

x **Kiadó lakások.** Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári tákaróknál.

NAGYVÁRAD VÁROS		
VILLAMOS MŰVE		
IRODA ÉS RAKTÁR: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.		
TELEFON 514.		TELEFON 514.
♦	<p>Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a</p> <h2 style="text-align: center;">WOLFRAM LÁMPÁK</h2> <p>ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. Csillárok, izzólámpák állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.</p>	♦
Főszerelő telefonja 55.		Főszerelő telefonja 55.

Nagyvárad fióközletek:
Kossuth-utca 5. Gyárépület.
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyvárad fióközletek:
Kossuth-utca 5. Gyárépület.
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

az őszi saisonra

igen nagy választékban, szabott gyári áron kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR R.T.

fióközleteiben.

Gyártmányaink izléses kiállításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveltek.

50 fióközlet az ország összes nagyobb városaiban.